

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ФІСКАЛЬНІ ВАЖЕЛІ ТА СТИМУЛИ

2

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ФІСКАЛЬНІ ВАЖЕЛІ ТА СТИМУЛИ

Коллективна монографія

Частина 2

АПРІОРИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

Колективна монографія

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ФІСКАЛЬНІ ВАЖЕЛІ ТА СТИМУЛИ

Частина II

ЛЬВІВ,
Видавництво "Апріорі",
2017

УДК 338.24(477)
ББК 65.01(4Укр)
К64

Рецензенти:

д.е.н. професор **Башнянин Г.І.** (завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Львівського торгово-економічного університету);
д.е.н. професор **Сторонянська І.З.** (заступник директора інституту регіональних досліджень ім. М. Г. Долішнього НАН України, завідувач відділу регіональної фінансової політики)
д. е. н., професор **Ляш О.І.** (проректор з наукової та міжнародної діяльності Міжнародного університету фінансів)

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка від 06.12.2017 р., протокол № 43/12

Конкурентоспроможність національної економіки: фіскальні важелі та стимули: колект. монографія. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Ватаманюк-Зелінська У.З. та ін. / За ред. д.е.н. Ситник Н.С. , - Л.: Видавництво «Апріорі», 2017. - 352с.; рис. табл.
Бібліогр.: с. 326-347(334 назви).

У монографії розглянуто теоретичні аспекти конкурентоспроможності національної економіки України, проаналізовано її ефективність, означено стратегічні орієнтири управління розвитком підприємництва в сучасних соціально-економічних реаліях, охарактеризовано стимули розвитку конкурентоспроможної національної економіки, окреслено фіскальний інструментарій забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Монографія може бути рекомендована науковцям, працівникам фінансової системи України, викладачам, аспірантам, магістрам та студентам економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, усім, хто прагне поглибити свої знання з фінансової теорії та практики

ISBN 978-617-629-409-2

© Колектив авторів, 2017.
© ЛНУ ім. І. Франка, 2017.

Від авторського колективу

Сучасні реалії розвитку світової економіки і зростаюча роль інтеграції України в міжнародний економічний простір диктують необхідність усебічного перегляду шляхів забезпечення високого рівня конкурентоспроможності національної економіки. Його досягнення можливе шляхом поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, й зокрема завдяки подоланню технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Євросоюзом, через зміцнення позицій нашої держави на світовому ринку за умови визнання системи технічного регулювання на європейському та міжнародному рівнях. Сьогодні важливим є вироблення напрямків підвищення конкурентоспроможності національної економіки із урахуванням ендегенних та екзогенних чинників впливу і науковий супровід їх реалізації.

Наслідки світової фінансової та економічної криз, негативні політичні події внесли фундаментальні зміни як в економічний розвиток величезної кількості країн так і нашої держави зокрема. Як результат – в рейтингах багатьох країн світу відбулися істотні зміни щодо рівня конкурентоспроможності суспільного розвитку. Тому постає питання вироблення стратегії підвищення національної

конкурентоспроможності, яке тісно пов'язане із стійким соціально-економічним розвитком та досягненням високого рівня життя населення будь-якої держави.

Варто зазначити, що податкове регулювання в арсеналі державного інструментарію стимулювання економіки володіє усіма необхідними механізмами прямого та опосередкованого впливу на її розвиток. Адже в період економічної кризи, однією із найгостріших проблем фіскальної політики України є фінансове наповнення бюджету та оптимізація державних видатків. Зважаючи на це, заходи із вдосконалення фіскальної політики сьогодні мають бути спрямовані на підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, активізацію інноваційно-інвестиційної складової її розвитку та позитивно вплинути на структурні перетворення у реальному секторі, що дасть змогу забезпечити динамічне економічне зростання, підвищення рівня та якості життя населення у нашій країні. Становлення інноваційно-інвестиційної моделі економіки неможливе й без застосування державою комплексу важелів та стимулів, у першу чергу фіскального характеру. Переваги таких інструментів фіскальної політики обумовили той факт, що сьогодні вони є невід'ємними складовими бюджетно-податкових систем більшості країн світу.

Усе це дає підстави стверджувати про необхідність наукової розробки проблемних питань підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, має теоретичне та практичне значення і є на часі.

У монографії представлено теоретико-прикладний аспект забезпечення конкурентоспроможності національної економіки України, а саме: пріоритети фіскальної політики держави у сфері посилення конкурентоспроможності національної економіки, аспекти формування і використання фіскального інструментарію та оцінено доходи державного бюджету в контексті рівня економічної безпеки держави; проведено діагностику ефективності її конкурентоспроможності через оцінку диспропорційності

галузевого розвитку підприємництва у державному секторі, особливостей конкурентоспроможності грошово-кредитного, валютного та фондового ринків, проаналізовано фінансову політику держави у сфері малого та середнього підприємництва, передбачено формування сприятливого бізнес-середовища; обґрунтовано моделі стратегічного управління розвитком підприємництва в умовах посткризового відновлення з урахуванням фінансової стабільності та безпеки держави, окремі аспекти розвитку антимонопольної та податкової політики в умовах євроінтеграційних процесів, а також подано стимули і дієві стратегії посилення ефективності та конкурентоспроможності національної економіки фіскальним інструментарієм.

Вроботі знайшли своє відображення сучасні прийоми та методи дослідження, опрацьовано значний фактичний матеріал, надано конкретні пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності економіки України з використанням фіскального інструментарію та інших методів державного регулювання.

Таким чином, результати монографічного дослідження, теоретико-методичні висновки та пропозиції мають належне теоретичне обґрунтування і практичне значення, так як вони спрямовані на вирішення наукового завдання щодо підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки за допомогою ефективних фіскальних важелів та стимулів в умовах нестабільної та складної політичної ситуації, яка склалася в Україні. Практичне значення результатів і висновків роботи передбачає можливість їх використання для подальших досліджень загальнотеоретичних проблем розвитку економіки України та формування ефективної стратегії її прогресивного поступу.

Наукове видання підготовлене у рамках наукових досліджень кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ імені І.Франка за темою «Бюджетно-податкова політика активізації підприємництва у стратегії забезпечення конкурентоспроможності національної економіки» (номер державної реєстрації 0116U001657).

Висловлюємо щирі сподівання, що монографічне дослідження приверне увагу фахівців – науковців та практиків фінансової системи України, викладачів, аспірантів, магістрів та студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, усіх, хто прагне поглибити свої знання з фінансової теорії та практики й генерувати нові ідеї. Результати дослідження можуть бути використані в навчальному процесі при викладанні дисциплін спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування».

Авторський колектив

- Ситник Н.С. – д.е.н., проф. кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Сташишин А.В. – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії ЛНУ ім.
Франка
- Ватаманюк-Зелінська У.З. – д.е.н., доцент кафедри державних та
місцевих фінансів ЛНУ ім. Франка
- Ярема Я.Р. – д.е.н., проф. кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Бугіль С.Я. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Голинський Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих
фінансів ЛНУ ім. Франка
- Дубик В.Я. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Західна О.Р. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Кукайло Х.В. – аспірант кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. І.Франка
- Петик Л.О. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Попович Д.В. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Сич О.А. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Смолінська С.Д. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих
фінансів ЛНУ ім. Франка
- Старух А.І. аспірант кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ
ім. І.Франка
- Татарин Н.Б. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих фінансів
ЛНУ ім. Франка
- Шушкова Ю.В. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих
фінансів ЛНУ ім. Франка
- Ярема Б.П. к.е.н., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання
ЛНУ ім. І.Франка
- Ярош М.В. – аспірант кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ
ім. І.Франка
- Ясіновська І.Ф. – к.е.н., доцент кафедри державних та місцевих
фінансів ЛНУ ім. Франка

Зміст

Розділ 1 Теоретична концептуалізація конкурентоспроможності національної економіки України

- 1.1. Фіскальна політика держави у забезпеченні економічної конкурентоспроможності8
- 1.2. Теоретичний базис податкової компоненти у формуванні конкурентоспроможної економіки 22
- 1.3. Доходи державного бюджету в системі фіскального регулювання рівня економічної безпеки держави 40

Розділ 2 Моніторинг конкурентоспроможності національної економіки

- 2.1. Оцінка диспропорційності галузевого розвитку підприємництва у державному секторі національної економіки....58
- 2.2. Ефективність грошово-кредитного та валютного ринків у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України80
- 2.3. Діагностика конкурентоспроможності фондового ринку.... 97
- 2.4. Вдосконалення експортної складової торговельної політики України в умовах євроінтеграційного співробітництва.....116

Розділ 3. Стратегічні орієнтири управління розвитком підприємництва в сучасних соціально-економічних реаліях

- 3.1. Напрями формування конкурентоспроможного підприємницького середовища в Україні134
- 3.2. Механізми управління рівнем внутрішньої конкурентоспроможності підприємств.....149
- 3.3. Удосконалення державних фінансових механізмів регулювання малого підприємництва.....162
- 3.4. Фінансова політика стимулювання конкуренції в системі підприємництва180

Розділ 4 Стимули розвитку конкурентоспроможної національної економіки	
4.1. Забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності української економіки	198
4.2. Антимонопольна політика держави і розвиток конкуренції в Україні	216
4.3. Євроінтеграційний контекст формування конкурентоспроможності національної економіки	237
Розділ 5 Фіскальний інструментарій забезпечення конкурентоспроможності економіки України	
5.1. Інструментарій фіскальної консолідації в системі антикризових заходів макроекономічного регулювання	256
5.2. Формування національної системи непрямого оподаткування в умовах євроінтеграції	283
5.3. Фіскальні важелі фінансового забезпечення розвитку постпромислових територій	309
Список використаних джерел	326
Авторський колектив.....	348